

Opgave 5: Elevoplæg om Børnekorstoget

1. Læs den nedenstående introduktion til Børnekorstoget i 1212 – samt de tilhørende kilder
2. Lav et kort oplæg, hvori følgende spørgsmål besvares:
  - a) Hvad siger historien om Børnekorstoget om korstogsbevægelsen i 1200-tallets Europa?
  - b) Hvordan forklarer kilderne baggrunden for Børnekorstoget?
  - c) Hvad er kildernes holdning til Børnekorstoget?
  - d) Hvordan forholdt kirken sig til Børnekorstoget?

Introduktion: Børnekorstoget, 1212

Efter tabet af Jerusalem til Saladin i 1187 strømede en ny bølge af korstogsbegejstring gennem Europa, og denne gang var det blandet med selvbebrejdelse over europæernes syndighed, som man mente måttet have fået Gud til at tillade de kristnes nederlag i Det Hellige Land. Derfor mente mange unge mennesker, at et nyt korstog og generobringen af Jerusalem kun kunne gennemføres som en pilgrimsfærd af børn og unge, der modsat de voksne endnu besad kyskhed og et rent hjerte. I september 1210 havde kalif Muhammad an-Nasir erobret Salvatierra for maurerne i Spanien og det

fik pave Innoncens d. 3. til at opfordre til et nyt korstog - denne gang i Spanien. En stor korsfarerhær blev samlet under ledelse af kong Alfonso d. 8. af Kastilien og kong Peter d. 2. af Aragonien og i et stort slag ved Las Navas de Tolosa blev muslimerne besejret d. 17. juli 1212 og et vendepunkt i den spanske reconquista var opnået for kristenheden. Formentlig har Børnekorstoget været påvirket af stemningen i Europa og bevidstheden om kampen mellem islam og kristenheden i Spanien.

Køln-krøniken (*Chronica Regiae Coloniensis*), der er nedskrevet ca. 1213, beretter om Børnekorstoget i 1212:

I dette år (1212) skete noget usædvanligt og noget, som man må undres over, for man har ikke hørt om den slags før i tidens løb. Uden at nogle havde prædikeret for det eller opfordret til det og opdnet af en ukendt ånd, skete det omkring Påske- og Pinsetid, at mange tusinde drenge i alderen fra seks år gamle til fuldt voksne forlod deres plove eller hestevogne, som de drev og kørte, forlod de horder af dyr, som de passede og alt, hvad de ellers lavede. Dette gjorde de imod deres forældre, familie og venners ønske, som søgte at holde dem tilbage. Pludselig løb de sammen, den ene løb efter den anden for at tage korset. I grupper af tyve eller halvtreds eller hundrede rejste de deres bannere og påbegyndte rejsen mod Jerusalem. De var blevet opfordret hertil af mange folk. Særligt blev de opmuntret, fordi mange konger, en stor del fyrster og et stort antal mægtige mennesker og stormænd for nogle år siden havde vandret ad denne vej og var vendt tilbage med uforettet sag. Denne gruppe var dog af for ung en alder og var ikke stærk nok eller mægtig nok til at udrette noget virkeligt. Alle anså dem derfor for at være tåbelige og uforsigtige i deres bestræbelse. De unge (på børnekorstoget) svarede kort, at de stolede på Gud i denne sag, og at de ydmygt og villigt ville acceptere den skæbne, som Gud nu en gang havde bestemt for dem. Således trængte de dog noget frem på deres rejse. Nogle af dem blev vist tilbage, hvor de kom fra, ved Metz, andre ved Piacenza og nogle sågar ved Rom. Atter andre nåede frem til Marseilles, men det er

*usikkert, om de nåede frem til Det Hellige Land og hvordan det gik dem. En ting er sikker: Af de mange tusinde, som drog ud, vendte kun meget få tilbage.*¹

En af dem, der drog afsted på Børnekorstoget i 1212, var Otto. Den 19. august 1220 blev en student ved navn Otto ved et brev fra paven frigjort fra det korsridderløfte, som han otte år tidligere "uforsigtigt" havde aflagt "sammen med en stor gruppe af andre drenge". Otto havde tilsluttet sig Børnekorstoget i 1212 og måtte frigøres fra sin korsfarerled, hvis han uhindret skulle kunne træde ind i kirken for at gøre tjeneste der som gejstlig. Nogle historikere har bemærket, at Otto må have haft mægtige støtter, som har betalt kirken for at frigøre ham fra hans ed – måske fordi man anså ham for at være særligt begavet. Historien om Otto viser, at nogle af Børnekorstogets deltagere havde aflagt korsfarerløfte, som dengang blev anset for bindende.

Børnekorstoget var et slags ungdomsoprør blandt drenge og piger, der tog korset ud fra overbevisningen om, at kun de unge og uskyldsrene – og ikke de voksne og fordærvede – ville kunne få Gud til at forbarme sig over korstogsbevægelsen og sørge for Jerusalems generobring. Børnekorstoget voksede ud af den hektiske og feberagtige fromhed, som masseoptog omkring Påske og Kristi Himmelfart ofte oplevede. Men i 1212 var stemningen bragt yderligere i vejret af nyheden om, at muslimerne var rykket frem i Spanien. I Børnekorstogets første fase havde en hyrdedreng ved navn Stefan af Cloyes, fra egnen omkring Chartres, ført an i en stor pilgrimsfærd mod katedralen Saint-Denis uden for Paris for at overbevise den franske konge Filip om, at han burde igangsætte et korstog for at generobre det berømte relikvie, Det Sande Kors, som var gået tabt i nederlaget ved Hattin i 1187. Mange af Stefans unge følgesvende var dernæst vandret til Rhinlandet i det tyske område omkring Köln, hvor en ny lægprædikant ved navn Nikolas yderligere opflammede en stor gruppe af unge og fattige til at vandre mod syd ind i Italien. Børnekorstoget blev nu en mindre massebevægelse af unge korsfarere, der gik i optog og bar korset på deres tøj og også en del voksne begyndte at tilslutte sig. Muligvis har nogle af dem troet, at Middelhavet ville dele sig for dem, som havet havde gjort det for Moses, men de færreste nåede nogen sinde så langt. Kirken var skeptisk, og det uorganiserede Børnekorstog endte naturligvis galt. En gruppe nåede så langt som til Rom, mens den gruppe, som Otto fulgte med, nåede til Venedig. Nogle af deltagerne vandrede dog helt til det sydlige Italien, hvor de døde af sult eller blev lokket om bord på skibe af svindlere, der tog dem til fange og solgte dem på de muslimske slavemarkeder i Nordafrika.

Børnekorstogets tragiske endeligt fremgår ligeledes af årbøgerne fra Marbach (*Annales Marbacenses*):

På denne tid fandt et meningsløst vovestykke sted, gennemført af børn og dumme mennesker, som tog korsets tegn uden at forstå dets betydning. Dette gjorde de mere, fordi de ikke havde noget bedre at lave, end fordi de var optaget af deres sjæls frelse. Unge mennesker af begge køn tilsluttede sig og ikke blot de mindreårige, men også voksne tilsluttede sig, heriblandt ugifte piger og gifte kvinder. Afsted drog de med pungen tom. Hele Tyskland var påvirket af denne bevægelse såvel som dele af Frankrig og Burgund. Deres forældre og venner var ikke i stand til at holde dem tilbage fra at deltage i denne march, så stor var deres beslutsomhed. Det nåede sådanne højder, at overalt i byer og på landet smed folk deres arbejdsredskaber og sluttede sig til dem, som drog forbi. Det hænder ofte, at vi bliver lettroende overfor usædvanlige hændelser. Således troede mange, at denne bevægelse ikke udsprang af tåbelighed, men af fromhed og

---

¹ *Chronica Regiae Coloniensis Continuatio prima*, s.a.1213, MGH SS XXIV 17-18, oversat af Michael Pihl fra "The Crusades: A Documentary History" af James Brundage, (Milwaukee, WI: Marquette University Press, 1962), side 213

guddommelig inspiration. Derfor hjalp man dem med midler og forsynede dem med mad og andre nødvendigheder. Præster og fornuftige mennesker talte imod, hvad de vurderede var en unyttig og meningsløs handling. Til gengæld blev de bittert imødegået af lægfolk, som beskrev disse kirkens folk som vantro, hvis misundelse og ondskab var et stærkere motiv for deres skepsis end bekymring for sandhed og ret. Men som alle foretagender, der igangsættes uden ordentlig og klog omtanke, så endte dette også i trist nederlag. Da denne samling af mennesker nåede til områder af Italien, brød de op og delte sig i mindre grupper spredt omkring byer og landsbyer, hvor mange af dem blev taget til fange af lokalbefolkningen og holdt som tjenere eller som slaver. Andre siges at have nået til kysten, hvor de blev narret af sømænd og kaptajner og sejlet væk til fjerne egne. De tiloversblevne nåede faktisk Rom og erfarede da, at de ikke kunne komme videre, fordi de ikke havde nogle myndigheders opbakning. Nu gik det endelig op for dem, at alle deres anstrengelser havde været forgæves. Ikke desto mindre blev de ikke frigjort fra deres korsfarerløfte – undtagen dem, der var mindreårige børn eller andre som var næsten senile. Således forvirrede og bedraget begyndte de at rejse hjem igen. Hvor de tidligere havde rejst fra sted til sted i en organiseret gruppe, der sang salmer, begav de sig nu på vej alene, i tavshed og sultne, ofre for alles hån. Mange piger blev voldtaget og mistede blomsten af deres jomfruelighed.²

En anden samtidig kilde, munken Aubrey af Trois-Fontaines (d. ca. 1252), fortæller i sin krønike *Chronica Albrici Monachi Trium Fontium* om den skæbne, som blev mange af børnekorsstogets deltagere til del i det franske område:

I 1212 fandt en usædvanlig ekspedition sted. Børn fra mange forskellige egne deltog. De første, som nåede Paris kom fra området omkring Vendôme. Dernæst drog omkring 30.000 af dem til Marseilles for at tage med skib mod tyrkernes lande. Men vagabonder og andre onde mænd, som havde tilsluttet sig dem, ødelagde hele projektet, så kun få af den store mængde mennesker vendte hjem igen. Nogle døde til havs og andre blev solgt som slaver. Af de, som undslap, lovede nogle pave Innocens d. 3., at de ville drage til søs som korsfarere, når de blev voksne.

De mænd, som forrådte disse børn siges at have været Hugh Ferreus og William Porcus, handelsmænd i Marseilles. Som skibskaptajner burde de have bragt børnene gratis over havet, som de havde lovet det overfor Gud. De havde fyldt syv store skibe med dem, og da de var to dage til søs – ved St. Petes ø (ud for Sardinien) – brød en storm ud og to skibe gik ned. Alle børn på disse skibe druknede, og det siges at pave Gregor d. 9. senere lod en kirke opføre på denne ø og kaldte den De Nye Uskyldige. [...] I kirken findes ligene af de børn, som skyllede i land og de fremvises uskyldigt for pilgrimme. De forræderiske søkaptajner sejlede de fem tiloversblevne skibe til Bougie og Alexandria og der solgte de alle børnene til saracenske adelsfolk og handelsfolk. Kalif an-Nasir af Ægypten købte firehundrede fanger til egen brug, alle præster, som han ville have adskilt fra de andre. Blandt dem var firs præster og han behandlede dem mere ærbart end han normalt gjorde. Dette var den samme kalif, som en gang havde studeret i Paris forklædt i præstekåbe. Mens han var der, havde han lært mange af vore skikke og han var for nylig holdt op med at ofre kamelkød. I det samme år, hvor børnene blev solgt blev firs børn myrdet på forskellige måder ved en forsamling af saracenske stormænd, idet de blev gjort til martyrer, fordi de ikke ville opgive den kristne tro. Resten opdrog saracenerne som slaver. En af de præster, som vi har omtalt, var vidne til disse begivenheder og har troværdigt fortalt, at ikke en af dem, som kaliffen købte til sin egen husholdning, faldt fra kristendommen.³

---

² Annales Marbacenses, MGH; SS XVII (uddrag), oversat af M. Pihl efter E. Hallam (red.): *Chronicles of the Crusades. Eye-Witness Accounts of the Wars between Christianity and Islam*. London (1989) s.242-244

³ Aubrey af Trois-Fontaines *Chronica Albrici Monachi Trium Fontium*, RHF XVIII, oversat af M. Pihl efter E. Hallam (red.): *Chronicles of the Crusades. Eye-Witness Accounts of the Wars between Christianity and Islam*. London (1989) s.244

Senere fremstillinger af Børnekorstoget

Gustav Doré (1832-1883)

Ukendt kunstner